

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Yedi İklim ve İstanbul Ders Kitaplarında Yazma Görevleri

Writing Tasks in Yedi İklim and İstanbul Textbooks Used in Teaching Turkish As A Foreign Language

Yunus Emre ÇEKİCİ*

Özet

Yazma, karmaşık bir eylemdir. Öğrencilerin yazma becerisini geliştirmek için, onları farklı yazma görevleriyle karşılaştırmak gerekir. Özellikle ders kitapları, yazma görevleri bağlamında çeşitlilik taşımalıdır. Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki yazma görevlerini tespit etmektir. Çalışmada “Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı” (Yedi İklim) ve “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” (İstanbul) incelenmektedir. İki kitap önce kendi içinde değerlendirilmiş, ardından karşılaştırılmıştır. Tarama modelindeki bu araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada, Yedi İklim’de kaynak tabanlı, İstanbul’da dilbilgisine dayalı yazma görevlerinin daha yoğun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazma Görevi, Bağımsız Yazma, Kaynak Tabanlı Yazma, Dilbilgisine Dayalı Yazma

Abstract

Writing is a complex act. To improve learner's writing skills, it is necessary to compare them with different writing tasks. Especially textbooks should be diversified in the context of writing tasks. The aim of this study is to determine the writing tasks in the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language. "Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı" (Yedi İklim) and "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı" (İstanbul) are examined in the study. The two books were evaluated first, then compared. In this research in the survey model, the document review method was used. According to the results of the study: Resource based writing tasks are more intense in the Yedi İklim, and grammar based writing are more intense in İstanbul.

Keywords: Writing Task, Independent Writing, Resource Based Writing, Grammar Based Writing

Giriş

Yabancı dil öğretiminin tarihi, bir bakıma yabancı dil öğretim yöntemlerinin tarihidir. Yabancı dil öğretiminde ortaya çıkan her yeni yöntem, tarihsel koşulların bir sonucudur. Tarihsel süreçte dil öğretim yöntemleri, gramerden çeviriye, kültürden iletişime kadar birbirinden farklı kavramları ön plana çıkarırsa da aslında bütün yöntemler; dil öğrenenlerin ilgilerine, taleplerine ve amaçlarına göre içerik kazanmıştır. Eş deyişle yöntemler; dil öğrenenlerin amaç ve gereksinimlerinin birer yansımasıdır. Geçmişten günümüze yabancı dil öğretiminin tarihi incelendiğinde, öğrencilerin en önemli amaçlarından birinin, hedef dilde yazmak; duygu, düşünce, birikim ve hayallerini yabancı dilde yazılı olarak ifade etme becerisi kazanmak olduğu görülmektedir. Diğer becerilerle beraber yazma becerisi, yabancı dil öğrenicisine gerek akademik gerek iletişimsel gerek de sosyal yaşamda birçok fırsat sunmakta; uluslararası yaşamda yeni kapılar aralamaktadır. Bu nedenle yazma becerisi, geçmişten günümüze yabancı dil öğretimindeki önemini korumaktadır.

Etkili yazma becerisi, hem akademik dünyada hem de iş yaşamında merkezî bir konumdadır (Kellogg ve Raulerson, 2007, s. 237). Yazma, çağdaş yaşam için bir zorunluluk ve mesleki yaşam için de bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir (Deniz, 2003, s. 241). Uluslararası ilişkilerin giderek yoğunlaştığı bir dönemde yabancı dilde yazma becerisi, artık sadece bir gereksinim değil, aynı zamanda bir zorunluluk olarak düşünülmektedir. Bu zorunluluk, yabancı dil öğreticilerini yeni arayışlara sürüklemiş, bu bağlamda öğrencilerin yazma becerisini geliştirmenin yolları aranmış, yeni yöntemler denenmiş ve bu beceriyi geliştirmek için çeşitli öğretim materyalleri tasarlanmıştır.

* Öğr. Gör., Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, TÖMER, yecekici@adanabtu.edu.tr

Yazma, bir metin oluştururken düşünce üretmek, düşüncelerini ifade etmek ve düzenlemek için yazarlar tarafından uygulanan bir dizi bilişsel süreç ve zihinsel temsillerin etkileşiminden oluşan bir etkinliktir (Larios, Manchon, Murphy ve Marin, 2008, s. 31). Bir başka tanıma göre yazma (yazılı anlatım / kompozisyon), düşünce gücüne sahip olanların görüş, fikir ve duygularıyla gözlem, deney ve tecrübelerini, seçilen konuyla ilgisi ölçüsünde planlayıp dilin kurallarına uygun biçimde anlatması olarak ifade edilmektedir (Göçer, 2010, s. 179). Tanımlarda da görüldüğü gibi yazma becerisi, birçok becerinin aynı anda işe koşulduğu “karmaşık bir eylem” (Maltepe, 2006, s. 22) olarak düşünülmektedir. Çünkü yazma, hem devinimsel hem bilişsel hem de duyuşsal becerilerin aynı anda bütünleşmesini gerekli kılan çoklu bir dil becerisidir. Alan yazınındaki çalışmalarda, yazmanın söz konusu karmaşık yapısına ve farklı yönlerine vurgu yapılmaktadır.

Yılmaz (2010), yazma becerisiyle düşünme, birikim, iletişim ve sosyalleşme kavramlarının ilişkisini ön plana çıkarmaktadır. Crossley ve McNamara (2011), yazma sürecinde planlama, düzenleme, değerlendirme ve beyin fırtınasının önemli rol oynadığını ifade etmektedir. Karakaya ve Ülper (2011), dilin kendisinden kaynaklanan bazı zorlukların ve yazma becerisinin doğasındaki karmaşıklığın yazma kaygısına neden olduğuna gönderimde bulunmakta ve yazmanın duyuşsal yönlerini gündeme getirmektedir. Çocuk ve Kanatlı (2012), yazma sürecinde genelde metinsellik ölçütlerinin özelde de bağlamsallık ve bağdaşıklık etkisini vurgulamaktadır. İşeri ve Ünal (2012), yazma becerisinin gelişiminde duygu durumlarının (heyecan, kaygı, sevinç...) etkisini gündeme taşımaktadır. Topçuoğlu Ünal ve Sever (2012), yazma sürecinin kişinin karakteri, duygu dünyası, ön bilgi ve yaşantılarıyla ilişkisinin altını çizmektedir. Hyland (2013), yazmayı eleştirel ve analitik becerilerin, gerekçelendirme ve ikna eylemlerinin sergilendiği bir süreç olarak ele almaktadır. Bayat (2014), bireyin dünya bilgisi, söz varlığı, metin oluşturma yetisi, dil duyarlılığı ve düşünme becerisinin, yazmanın temelinde yer aldığını vurgulamaktadır. Güneyle (2016), dilbilgisi kurallarını bilme ve doğru kullanma, yazının dış görünüşünü düzenleme ve okunaklı yazma, düşüncelerini tutarlı bir biçimde düzenleme, bakış açısını oluşturma ve kendi biçimini yaratma, duygu aktarımını etkili gerçekleştirebilme, sözcük dağarcığının genişliği, anlam bilgisi, yazının nasıl ve kime yazılacağı gibi birçok konunun yazma becerisiyle ilgili olduğunu; bu durumun yazma becerisini karmaşıklaştırdığını savunmaktadır. Söz konusu çalışmalarda vurgulanan bu özellikler, yazmanın öğrenilmesi ve öğretilmesini zorlaştırmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde yazma becerisinin diğer becerilere göre daha zor geliştiği yönünde genel bir görüş vardır (Ungan, 2007, s. 462; Çakır, 2010, s. 166; Kaya, 2013, s. 90; Kuş ve Bakır, 2013, s. 400; Genç İlter, 2014, s. 36; Arslan ve Kılıcı, 2015, s. 170; Erol, 2016, s. 181; Genç, 2017, s. 34). Takıl da yazma becerisinin zor kazanılan bir beceri olduğu görüşüne koşut olarak, yabancı dil öğretiminde yazmanın, dinleme ve okuma becerilerine kıyasla daha sistemli bir çalışma gerektirdiğini vurgulamaktadır. Zira öğrencilerin bilgileri önce “alma”sı daha sonra “aktarma”sı gerekmektedir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde yazma becerisinin diğer becerilerin gelişmesi ile ortaya çıktığını söylemek olanaklıdır (Takıl, 2016, s. 301). Yazmanın öğrenilmesi ve öğretilmesindeki zorluk, bu alanda hazırlanan öğretim materyallerini, özellikle de ders kitaplarını yeni arayışlara sürüklemiştir.

Geleneksel eğitim yaklaşımında bir ürün olarak ele alınan yazma, çağdaş yaklaşımlarda bilişsel ve iletişimsel bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Barnett, 1992). Çağdaş yabancı dil ders kitapları da artık yazmayı sadece bir ürün olarak değil, birçok farklı becerinin bütünleştiği, uzun erimli bir süreç olarak ele almaktadır. Yazmanın söz konusu karmaşık niteliği, ders kitaplarındaki yazma görevlerinin de çeşitlilik arz etmesine zemin hazırlamıştır. Ders kitapları, öğrencilerin yazma becerisini geliştirebilmek için, bu becerinin karmaşıklığına koşut olarak farklı görevlerle zenginleştirilmektedir. Bu bağlamda yabancı dil

---

öğretimi alanındaki ders kitapları incelendiğinde, yazma görevleri üç ana başlık altında toplanabilir:

1. Kaynak tabanlı yazma görevleri,
2. Bağımsız yazma görevleri ve
3. Dilbilgisine dayalı yazma görevleri.

Kaynak tabanlı yazma, öğrencilerin kaynak bir metni okuyarak veya dinleyerek; o metinlerdeki kavramlardan hareketle yeni bir metin kaleme almasını içerir. (Bkz. Plakans ve Gebril, 2013; Kyle ve Crossley, 2016, Gholami ve Alinasab, 2017). Bağımsız yazma da öğrencilerin kişisel deneyim, gözlem ve düşüncelerini herhangi bir ön metne bağlı kalmaksızın inşa etmeleri temeline dayanan bir yazma görevidir (Bkz. Kyle ve Crossley, 2016).

Kaynak tabanlı yazma görevlerinde bir okuma veya dinleme metninin kavranması, analiz edilmesi ve sentezlenmesi beklenirken bağımsız yazma görevlerinde öğrencinin arka alan ve arka yaşam bilgisinden yararlanması istenir. Dilbilgisine dayalı yazma görevlerinde ise öğrencinin dilin yapısal özelliklerini kavraması amaçlanır. Dilbilgisine dayalı yazma görevleri, genellikle boşluk doldurma, iki cümleyi çeşitli dilbilgisel yapıları kullanarak bir cümle olarak yazma veya çeşitli dilbilgisel özellikleri değiştirerek cümleleri yeniden yazma biçiminde verilmektedir. Dilbilgisine dayalı yazma görevleri, başlı başına bir amaç değil; öğrenciyi bağımsız ve kaynak tabanlı yazmaya hazırlamak için kullanılan bir araçtır.

Ders kitaplarında yer alan yazma görevlerinin temel amacı, öğrencileri karmaşık bir eylem olan yazmaya hazırlamak, onları farklı yazma deneyimleriyle karşılaştırmaktır. Ders kitaplarında yer alan yazma görevlerinin niteliği, o kitapların dil öğretim yaklaşımını da ortaya koyan önemli bir değişkendir. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarındaki yazma görevlerinin niteliği, hangi yazma görevlerinin ne kadar yoğun olduğu incelemeye değer bir konudur.

Araştırmanın Amacı

Yazma karmaşık bir süreçtir. Çünkü öğrencinin düşündüklerini zihninde sıralayarak, sınıflandırarak, düzenleyerek bir plan oluşturmasını ve bunu yazım kurallarına uygun olarak kâğıda aktarmasını gerekli kılmaktadır (Yılmaz, 2012, s. 324-325). İşte bu karmaşık süreç, yabancı dil öğretiminde tek düze görevlerle kazandırılmaz. Yabancı dil ders kitapları, öğrencileri farklı yazma deneyimleriyle karşılaştırmalıdır. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki ders kitaplarının bu karmaşık sürecin öğrenilmesine hizmet etmesi ve birden çok görev türüyle öğrencileri yabancı dilde yazmaya hazırlaması beklenmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki yazma görevlerini tespit etmektir. Çalışmada “Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı” (Yedi İklim) ve “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” (İstanbul) incelenmektedir. İki kitap önce kendi içinde değerlendirilmiş, ardından karşılaştırılmıştır. Çalışmada ele alınan sorular aşağıda yer almaktadır:

- Yedi İklim ders kitabında hangi yazma görevleri vardır?
  - Yedi İklim ders kitabındaki yazma görevleri, düzeylere göre (A1, A2, B1, B2, C1) nasıl farklılaşmaktadır?
  - İstanbul ders kitabında hangi yazma görevleri vardır?
  - İstanbul ders kitabındaki yazma görevleri, düzeylere göre (A1, A2, B1, B2, C1) nasıl farklılaşmaktadır?
  - İstanbul ve Yedi İklim ders kitapları, yazma görevlerine göre nasıl farklılaşmaktadır?
-

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu betimlemeyi amaçladığından tarama modelindedir. “Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırma konusu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır” (Büyüköztürk vd., 2016, s. 178). Tarama modelindeki bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217). Bu çalışmada ders kitaplarındaki yazma görevlerini tespit etmek için, doküman incelemesinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitapları, bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyindeki Yedi İklim ve İstanbul ders kitapları, araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmada toplam 10 ders kitabı incelenmiştir. Üniversitelere bağlı Türkçe öğretim merkezlerinde sıkça kullanıldığı için İstanbul ve Yedi İklim ders kitapları örneklem olarak tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Ders kitaplarındaki yazma görevleri belirlenirken yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış gözlem formunun geçerlik ve güvenilirliği artırmak için iki alan uzmanının görüşüne başvurulmuş, ön uygulamanın sonucunda gözlem formuna son şekli verilmiştir.

Yazma görevleri üç alt başlıkta incelenmiştir:

1. Kaynak tabanlı yazma görevleri,
2. Bağımsız yazma görevleri ve
3. Dilbilgisine dayalı yazma görevleri.

Okuma veya dinleme metnine bağlı olarak sorulan ve öğrencilerin yazmasını gerektiren etkinlikler kaynak tabanlı yazma görevi olarak değerlendirilmiştir. Okuduğu ve dinlediği metne göre soruları yanıtlama, okuduğu ve dinlediği metinden yola çıkarak boşluk doldurma, okuduğu metinden yola çıkarak aynı türde yeni bir metin yazma, okuduğu metni analiz ederek yeni bir metin kurgulamaya dayalı görevler kaynak tabanlı yazma görevi içinde ele alınmıştır. Öğrencilerin kişisel deneyim, birikim, gözlem, hayal ve düşüncelerini herhangi bir ön metne bağlı kalmaksızın ifade etmelerini gerektiren yazma görevleri, bağımsız yazma görevi başlığı altında incelenmiştir. Son olarak da öğrencilerin dilbilgisel yapıları kavramaları için hazırlanan ve genellikle boşluk doldurma veya iki cümleyi bir cümle olarak yazma şeklinde oluşturulan görevler de dilbilgisine dayalı yazma görevleri içinde değerlendirilmiştir. Ders kitapları incelendikten sonra tespit edilen yazma görevleri, frekans ve yüzde alınarak tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Yedi İklim’de Yazma Görevleri

A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyindeki Yedi İklim ders kitaplarında belirlenen yazma görevlerine ilişkin bilgiler, 1. Tablo’da yer almaktadır:

1. Tablo: Yedi İklim Ders Kitabında Yazma Görevleri

	A1		A2		B1		B2		C1		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bağımsız Yazma	23	16	46	38	37	31	38	32	25	27	169	29
Kaynak Tabanlı Yazma	88	63	52	42	36	31	46	39	58	63	280	47
Dilbilgisine Dayalı Yazma	30	21	24	20	44	38	35	29	9	10	142	24
Toplam	141	100	122	100	117	100	119	100	92	100	591	100

1. Tablo'da ön plana çıkan kimi bulgular, aşağıda maddeler halinde özetlenmiş ve yorumlanmıştır:

- Yedi İklim'de baştan sona bütün düzeylerde toplam 591 adet yazma görevi tespit edilmiştir. A1'den C1'e doğru yazma görevlerinin sayısında bir düşme eğilimi vardır. Bu, seviye arttıkça yazma görevlerinin zaman isteyen ve yoğun etkinliklerden oluşmasıyla ilgili olabilir.
- Bağımsız, kaynak tabanlı ve dilbilgisine dayalı yazma görevleri bakımından seviyeler arasında anlamlı bir sıradüzen yoktur.
- İncelenen ders kitabı setinde dilbilgisine dayalı yazma görevi % 24, bağımsız yazma görevi % 29, kaynak tabanlı yazma görevi % 47 olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu ders kitabında, ağırlıklı olarak kaynak metinlerden yola çıkarak öğrencilerin yazma becerisini geliştirmek amaçlanmıştır, denebilir. Yedi İklim'de anlamaya dayalı bir yazma süreci öncelenmiştir.
- Kaynak tabanlı yazma görevleri, en fazla A1 ve C1 düzeyinde yer almaktadır. Hem A1 hem de C1 düzeyinde % 63 oranında kaynak tabanlı yazma görevi tespit edilmiştir. Bu ders kitabı setinde, yazma becerisini kazandırmayı ve yetkinleştirmeyi hedefleyen her iki seviyede de kaynak metinlerin analiz ve sentezine önem verildiği söylenebilir.
- Söz konusu kitap setinde dilbilgisine dayalı yazma görevleri, özellikle B1 ve B2 düzeyinde yoğunlaşmaktadır. B1 düzeyinde % 38, B2 düzeyinde % 29 oranında dilbilgisine dayalı yazma görevi tespit edilmiştir.
- Bağımsız yazmanın en düşük olduğu iki düzey A1 (%16) ve C1 (%27)'dir. A1 düzeyinde öğrencilerin henüz alıcı dil becerileri bile yetkin olarak gelişmediği için; üst düzey bilişsel becerileri işe koşmayı gerektiren bağımsız yazma görevlerinin yoğun olması beklenmemektedir. Fakat C1 düzeyindeki yabancı dil öğrencisi, daha fazla bağımsız yazma konusuyla karşılaşması gerektiği söylenebilir.

İstanbul'da Yazma Görevleri

A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyindeki İstanbul ders kitaplarında belirlenen yazma görevlerine ilişkin bilgiler, 2. Tablo'da yer almaktadır:

2. Tablo: İstanbul'da Yazma Görevleri

	A1		A2		B1		B2		C1		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bağımsız Yazma	20	18	17	23	20	27	17	24	27	25	101	23
Kaynak Tabanlı Yazma	39	35	18	24	17	23	19	27	32	29	125	29
Dilbilgisine Dayalı Yazma	53	47	39	53	36	50	34	49	50	46	212	48
Toplam	112	100	74	100	73	100	70	100	109	100	438	100

2. Tablo'da ön plana çıkan kimi bulgular, aşağıda maddeler halinde özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

- İstanbul'da baştan sona bütün düzeylerde toplamda 438 adet yazma görevi tespit edilmiştir. A1'den C1'e doğru yazma görevlerinde bir düşme eğilimi varken, ivme C1'de tekrar yükselmiştir.
- Bağımsız, kaynak tabanlı ve dilbilgisine dayalı yazma görevleri bakımından seviyeler arasında anlamlı bir sıradüzen yoktur.
- İncelenen ders kitabı setinde toplamda, bağımsız yazma görevi % 23, kaynak tabanlı yazma görevi % 29, dilbilgisine dayalı yazma görevi %48 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla bu ders kitabında, ağırlıklı olarak dilbilgisini temel alarak öğrencilerin yazma becerisini geliştirmek amaçlanmıştır, denebilir. İstanbul, yabancı dil olarak Türkçe yazma eğitiminde dilbilgisine dayalı bir yöntemi incelemektedir.
- İncelenen beş seviyede de dilbilgisine dayalı yazma görevleri, en yoğun yazma etkinliklerini oluşturmaktadır.
- Dilbilgisine dayalı yazma görevleri, başlı başına bir amaç değil; öğrencileri özellikle bağımsız yazma görevlerine hazırlayan bir araçtır. Bu nedenle, bağımsız yazma görevlerinin (% 23) daha yoğun olması gerektiği söylenebilir.
- İstanbul'da bağımsız yazma görevleri özellikle B1 (%27) ve B2 (%24) seviyelerinde yoğunlaşmaktadır. B1 ve B2 seviyeleri, C1 için hazırlık seviyeleri olarak düşünülürse C1 seviyesinde (%25) daha yoğun bağımsız yazma görevlerinin yer alması gerekliliği dile getirilebilir.
- Kaynak tabanlı yazma görevleri, en yoğun biçimde A1 düzeyinde (%35) yer almaktadır. Başlangıç düzeyinde, anlamaya dayalı bir yazmaya ağırlık verilmiştir.

Yedi İklim ve İstanbul'un Yazma Görevleri Bağlamında Karşılaştırılması

1 ve 2. Tablo karşılaştırıldığında aşağıdaki bulgu ve yorumlara ulaşılabilir:

- Bütün düzeyler incelendiğinde Yedi İklim'de toplam 591, İstanbul'da toplam 438 yazma görevi mevcuttur. Fakat bu verinin işlevselliğini anlayabilmek için, bu kitapların kullanıldığı sınıflarda yazma etkinliklerine ayrılan zamanı da ölçmek gerekir.
- Her iki kitapta da bağımsız, kaynak tabanlı ve dilbilgisine dayalı yazma görevleri bakımından seviyeler arasında anlamlı bir sıradüzen yoktur. Bu, kitapların dizgesel değil de rastlantısal olarak oluşturulduğu izlenimini doğurmaktadır.
- Yedi İklim'de % 47'yle kaynak tabanlı yazma görevi, İstanbul'da % 48'le dilbilgisine dayalı yazma görevi en çok yer alan yazma görevleridir. Buradan yola çıkarak

Yabancı dil olarak Türkçe yazma eğitimi bağlamında Yedi İklim'in okuduğunu ve dinlediğini anlamaya dayalı; İstanbul'un da dilbilgisi kurallarını kavrama ve uygulamaya yönelik bir süreç izlediği sonucuna ulaşılabilir.

- Her iki kitap incelendiğinde bağımsız yazma görevleri bakımından Yedi İklim (% 29) ile İstanbul (% 23) arasında belirgin bir fark olduğunu söylemek güçtür.
- Her iki kitapta da, en fazla yazma etkinliği A1 düzeyinde yer almaktadır. A1'deki etkinlikler, öğrencilerin yeni öğrendiği sözcük ve yapıları sergilemesine olanak verecek biçimde tasarlanmıştır.

Sonuç

Bugün yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin; çağdaş yaklaşım, yöntem ve tekniklerin kullanımına dayalı, uygun materyallerle zenginleştirilmiş ve kültürel unsurlarla desteklenmiş çok uyaranlı ortamlarda gerçekleştirilmesi önerilmektedir (Göçer ve Moğul, 2011, s. 808). Bu noktada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki ders kitaplarının niteliği önem kazanmaktadır.

Son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ders kitaplarını inceleyen birçok akademik çalışma gerçekleştirildi. Bu çalışmalardan büyük bir çoğunluğu ders kitaplarındaki kültür aktarımını konu edinirken (Bkz. Okur ve Keskin, 2013; Kutlu, 2014; Bayraktar, 2015; Kalenderoğlu, 2015; Yılmaz, 2015; Gülçiçek Esen ve Yurtseven Yılmaz, 2016; Erdil, 2018; İşcan ve Yassıtaş, 2018), kimi çalışmalar ölçme ve değerlendirmeyi (Bkz. Göçer, 2007), kimi çalışmalar metinsellik ölçütlerini (Bkz. Biçer ve Çoban, 2015; Kara ve Çekici, 2017), kimi çalışmalar kelime öğretimi (Uğur ve Azizoğlu, 2015; Kalenderoğlu, 2016), kimi çalışmalar edimsel yetiyi (Çubukçu ve Atay, 2017), kimi çalışmalar dinleme eğitimi (Tüm, 2016; Tiryaki ve Kayatürk, 2017), kimi çalışmalar da dilbilgisini (Bkz. Ünlü, 2015) ve dilbilgisinin öğretim yönetimini (Bkz. Tüm, 2017) ele almıştır. Bunlarla beraber ders kitaplarındaki yazma görevleri de incelemeye değerdir. Bu doğrultuda, çalışmada Yedi İklim ve İstanbul ders kitaplarındaki yazma görevlerini tespit etmek ve her iki kitabı karşılaştırmak amaçlanmıştır.

Çalışmada Yedi İklim'in kaynak tabanlı yazma görevlerine ağırlık verdiği, İstanbul'un ise dilbilgisine dayalı yazma görevlerini öncelendiği sonucuna ulaşılmıştır. Yazma eğitimi bakımından Yedi iklim daha çok metni ve anlamayı temel alırken, İstanbul ise dilbilgisini temel almaktadır. Bu sonuç, her iki kitabın dil öğretim felsefesini de ortaya koyması bakımından ilgi çekicidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, farklı yaklaşımlara göre hazırlanmış kitapların bulunması, öğretici ve öğrenciler için birer zenginliktir. Öğrencinin yazma gereksinimine göre, söz konusu kitaplardan biri tercih edilebilir ve her ikisi de eşgüdüm içinde kullanılabilir.

Yabancı dil öğretiminde, üzerinde önemle durulan konulardan biri de aşamalıdır. Seviyeye uygun etkinliklerin hazırlanması, yabancı dil öğretiminin en önemli sorunsallarından biridir. Bu çalışmada her iki kitapta da bağımsız, kaynak tabanlı ve dilbilgisine dayalı yazma görevleri bakımından seviyeler arasında anlamlı bir aşamalılık bulunamamıştır. Bu, kitapların dizgesel değil de rastlantısal olarak oluşturulduğu, yazma eğitimi bağlamında aşamalılık ilkesinin yeterince gözetilmediği izlenimini doğurmaktadır.

Çalışmada aşağıdaki öneriler dile getirilebilir:

- Her kitap, bir yöntemi temel alır. Yazma görevleriyle sınırlı bu çalışmada, kitapların temel aldığı yöntemlere ilişkin bazı ipuçları vardır. Ancak okuma, dinleme ve konuşma eğitimi bağlamında da kitaplar incelenmeli ve bu kitapların dil öğretim yöntemleri tespit edilmelidir.

- Her iki kitapta da bağımsız yazma görevleri, sayıca azdır. Bağımsız yazma, ders sırasında zaman alan bir etkinliktir. Bu nedenle kitapların yeni baskılarında daha fazla bağımsız yazma görevi, ödev şeklinde tasarlanabilir. Bu, öğrencilere yazma sürecinde yol gösterecektir.
- Kitaplarda, bağımsız ve kaynak tabanlı yazma becerilerini değerlendirmeye dönük ölçeklere yer verilmelidir. Bu ölçekler öğrencilere ne yapması, nasıl yazması gerektiğini gösterecek; öğretmenler için de nasıl öğretmesi gerektiği yönünde ipuçları verecektir.
- Bu çalışmada Yedi İklim ve İstanbul incelenmiştir. Bu kitapların yanı sıra İzmir, Hitit ve Gazi yabancı dil olarak Türkçe eğitim setleri de yazma görevleri bakımından incelenip karşılaştırılabilir.
- Yabancı dil öğretimi alanında deneyimli öğretim elemanlarının görüşleri toplanarak seviyelere göre “yazma görevleri”nin derlendiği çalışmalar yapılabilir.
- Bu çalışma betimsel bir nitelik taşımaktadır. Farklı çalışmalarda, hangi kitabın yazma becerisini daha çok geliştirdiğini tespit etmek üzere deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Bu çalışmada yazma görevleri, üç genel başlık altında genellenmiştir. Yaratıcı yazma, güdümlü yazma, görsel okuryazarlığı, medya okuryazarlığı gibi farklı ve daha ayrıntılı başlıklar açılarak, bu çalışmanın boşlukları doldurulabilir.

Kaynakça

- Arslan, M. ve Kılıc, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin gelişiminde karşılaşılan sorunlar: Bosna Hersek örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2), 169-182.
- Barnett, M. A. (1992). Writing as a process. *The French Review*, 63(1), 31-44.
- Bayat, N. (2014). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyleri ile akademik yazma başarıları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 39 (173), 155-168.
- Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 yabancılar için Türkçe ders kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 2, 7-23.
- Biçer, N. ve Çoban, İ. (2015). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki öyküleyici metinlerin tutarlılık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (4), 228-237.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Crossley, S. A. ve McNamara, D. S. (2011). Shared features of L2 writing: Intergroup homogeneity and text classification. *Journal of Second Language Writing*, 20, 271-285
- Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur?. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28 (1), 165-176.
- Çocuk, H. E. ve Kanatlı, F. (2012). Yazılı anlatım ürünlerinde Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin metinsellik ölçütlerini kullanabilme durumları: Mersin Üniversitesi örneği. *Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı Bildirileri*, 67-76.
- Çubukçu, F. ve Atay, S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının edimsel yeti gelişimi açısından karşılaştırılması. *Gaziantep University Journal of Educational Sciences*, 1 (1), 8-20.
- Deniz, K. (2003). Yazılı anlatım becerileri bakımından köy ve kent beşinci sınıf öğrencilerinin durumu. *TÜBAR*, 13, 233-255.
- Erdil, M. (2018). Türkçe okutmanlarına ve yabancı öğrencilere göre İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitaplarında (A1-A2) kültür aktarımı. *IJLET*, 6 (1), 337-357.

-
- Erol, H. F. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar-Yöntemler-Beceriler-Uygulamalar* içinde. 177-211, Pegem Akademi: Ankara.
- Genç, H. N. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi bağlamında yazım ve noktalama. *Dil Dergisi*, 168 (2), 31-42.
- Genç İter, B. (2014). Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi nasıl geliştirilebilir?. *Dil Dergisi*, 163, 36-45.
- Gholami, J. Ve Alinasab, M. (2017). Source-based tasks in writing independent and integrated essays. *International Journal of Instruction*, 10 (3), 127-142.
- Göçer, A. (2007). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, 137, 30-48.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (3), 178-195.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6 (3), 797-810.
- Gülçiçek Esen, D. ve Yurtseven Yılmaz, H. (2016).Yabancılar Türkçe öğretimi ders/çalışma kitaplarının kültürlerarası deneyim bağlamında incelenmesi. A. Okur, B. İnce ve İ. Güleç (Ed.). *Yabancılar Türkçe öğretimi üzerine araştırmalar* içinde (s. 221-234). Sakarya: Sakarya Üniversitesi TÖMER.
- Güleç (Ed.). *Yabancılar Türkçe öğretimi üzerine araştırmalar* içinde (s. 49-54). Sakarya: Sakarya Üniversitesi TÖMER.
- Güneyli, A. (2016). Kıbrıslı Türk öğrencilerin yazma kaygısı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 41, 163-180.
- Hyland, K. (2013). Faculty feedback: Perceptions and practices in L2 disciplinary writing. *Journal of Second Language Writing*, 22, 240-253.
- İşcan, A. ve Yassıtaş, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3 (1), 47-66.
- İşeri, K. ve Ünal, E. (2012) Türkçe öğretmen adaylarının yazma kaygı durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 67- 76.
- Kalenderoğlu, İ. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan temel düzey (A1, A2) ders kitaplarında kültür aktarımı. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 12 (4), 73-83.
- Kalenderoğlu, İ. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan orta düzey (B1, B2) ders kitaplarında kelime öğretimi: Gazi Üniversitesi Tömer örneği. A. Okur, B. İnce ve İ. Kara, M. ve Çekici, Y. E. (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında metinler arası aşamalılık: Yedi İklim Türkçe ve İzmir üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 411-426.
- Karakaya, İ. ve Ülper, H. (2011). Yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi ve yazma kaygısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (2), 691-707.
- Kaya, B. (2013). Yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bir derleme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 89-101.
- Kellog, R. T. ve Raulerson, B. A. (2007). Improving the writing skills of college students. *Psychonomic Bulletin & Review*, 14 (2), 237-242.
- Kuş, A. ve Bakır, N. (2013). Yabancı dil öğretiminde beyin temelli tekniklerle yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Turkish Studies*, 8 (10). 395-403.
- Kutlu, A. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: Gazi yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 seviyesi örneği). *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (2), 697-710.
-

- Kyle, K. ve Crossley, S. (2016). The relationship between lexical sophistication and independent and source-based writing. *Journal of Second Language Writing*, 34, 12-24.
- Larios, J. R. D., Mnchon, R., Murphy, L. Ve Marin, J. (2008). The foreign language writer's strategic behaviour in the allocation of time to writing processes. *Journal of Second Language Writing*, 17, 30-47.
- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Okur, A. ve Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretimi seti örneği. *JASS*, 6 (2), 1619-1640.
- Plakans, L., ve Gebiril, A. (2013). Using multiple texts in integrated writing assessment: Source use as a predictor of score. *Journal of Second Language Writing*, 22 (3), 217- 230.
- Takıl, N. B. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması: döngüsel yazma etkinliği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20 (1), 299-312.
- Tiryaki, E. N. ve Kayatürk, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarındaki dinleme metinlerinin örtülü anlam açısından değerlendirilmesi (İstanbul B1-B2 seviyesi ders kitabı). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (39), 300-319.
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Sever, A. (2012). Yaratıcı yazmada müziğin etkisi. *Turkish Studies*, 7(4-II), 2907-2918.
- Tüm, G. (2016). Yabancılara Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin Avrupa Ortak Başvuru Metnine uygunluğu üzerine bir çalışma. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 4 (2), 125-142.
- Tüm, G. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yöntemsel bakış: tümevarım ve tümdengelim yöntemleri. *Turkish Studies*, 12 (33), 491-500.
- Uğur, F. ve Azizoğlu, N. İ. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının sözcük öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4 (1), 151-166.
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (2), 461-472.
- Ünlü, N. A. (2015). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarından Hitit 1 ve Yeni Hitit 1'deki dilbilgisi sunumu ve alıştırmalarının karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 2, 137-150.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, F. (2015). Yeni Hitit yabancılar için Türkçe öğretim seti'ndeki görsellerde kültür aktarımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37 (8), 841-849.
- Yılmaz, M. (2012). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin kompozisyon yazma becerilerini geliştirmede planlı yazma modelinin önemi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (9), 321-330.
- Yılmaz, Y. (2010). Yazma öğretimi. *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* içinde. Editör: Cemal Yıldız, s. 203-276. Ankara: Pegem Akademi.